ဒေါ်အမာ(လူထုဒေါ်အမာ)၏ ကိုယ်ရေးဖြစ်စဉ်

လူထုဒေါ်အမာကို မန္တလေးမြို့၊ ဂွန်ရပ်၊ အဘဦးထင်၊ အမိဒေါ်စုတို့မှ ၁၉၁၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာ ၂၉ ရက်၊ တနင်္လာနေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး မွေးချင်း ၁၂ ဦး ရှိသည့်အနက် စတုတ္ထမြောက်ဖြစ်သည်။ အမည်ရင်းမှာ '**အမာ**'ဖြစ်သည်။ **နဂါးဒေါ်ဦးနှင့်** ညီအစ်မတော်သည်။

၁၉၂၀ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့၊ ဒေါ်စောအုံ၏ အမျိုးသမီးနေရှင်နယ် ကျောင်း၌ ဒုတိယတန်းအထိ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ABM (American Baptist Mission School) အေဘီအမ်ကျောင်းတွင် ၁၉၂၃ မှ ၁၉၃၁ ထိ ပညာ ဆက်လက် သင်ကြားခဲ့ပြီး ဆရာကြီးဦးရာဇာတ်၊ မန္တလေးဗဟိုအမျိုးသားကျောင်းမှ ၁၉၃၃ တွင် ဆယ်တန်းကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဆရာကြီးဦးရာဇာတ်၏ နေရှင်နယ် ကျောင်းတွင် ကိုဗဟိန်းတို့နှင့် ကျောင်းနေဘက်များဖြစ်သည်။ မန္တလေးဥပစာ ကောလိပ်တွင် ဓာတု၊ ရူပ၊ သချာဘာသာတွဲယူ၍ တက်ရောက်ခဲ့ပြီး (၁၉၃၃–၁၉၃၅)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် (၁၉၃၆–၁၉၃၇) တို့တွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ၁၉၃၆တွင် အင်းလျားဆောင်သဟာယနှင့် စာဖတ်အသင်း၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ဒုတိယကျောင်းသားသပိတ်ကြီးတွင် တက်ကြွစွာပါဝင် ခဲ့သည်။ အိုးဝေမဂ္ဂဇင်း၊ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ဘားမားဂျာနယ်တို့တွင် ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါးများရေးသားခဲ့သည်။ ကြီးပွားရေးဦးလှနှင့် စတင်သိကျွမ်းခဲ့ပြီး ကြီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်း၌ ကလောင်အမည် ခင်လဝင်း၊ မြမဥ္ဇူကလောင် အမည်များဖြင့် ရေးသားခဲ့ သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ဘီအေနောက်ဆုံးနှစ်စာမေးပွဲ ကျရှုံးပြီး ကျောင်းထွက်သည်။

ထိုနောက် မန္တလေး၌ မြန်မာစက္ကူဆိုင်ဖွင့်ခဲ့သည်။

၁၉၃၈ တွင် မောရစ်ကောလစ် (Maurice Collis)၏ Trails In Burma စာအုပ်ကို မြန်မာပြည်တွင် စစ်ဆေးခဲ့သော အမှုအခင်းများအမည်ဖြင့် ဆရာကြီးဦးရာဇာတ်၏ တိုက်တွန်းချက်အရ တက္ကသိုလ်သပိတ်မှောက်ကျောင်းသူ အမာ အမည်ဖြင့် ဘာသာပြန်ထုတ်ဝေခဲ့ရာ ယင်းစာအုပ်ဖြင့် စာပေနယ်တွင် အမည်ထင်ရှားလာခဲ့သည်။

၁၉၃၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်တွင် ကြီးပွားရေးဦးလှနှင့် လက်ထပ် ခဲ့ပြီး၊ သားသမီး ၅ ဦးဖြစ်တဲ့ ကိုစိုးဝင်း(ရဲဘော်ထွန်းကျော်)၊ ဒေါက်တာဒေါ်သန်းရင် မာ၊ ကိုဖိုးသံချောင်း၊ ဒေါ်တင်ဝင်းနဲ့ ကိုငြိမ်းချမ်း(စာရေးဆရာညီပုလေး)တို့ ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၄၂–၄၅ ခု ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ကပိုင်ရွာကို ခေတ္တပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ပြီး စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်းတွေကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၄၅ ဇူလိုင်မှာ လူထုဂျာနယ် စတင်ထုတ်ဝေတဲ့အခါ လက်ထောက် အယ်ဒီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၁၉၄၆ ဧပြီ ၁၉ ရက်နေ့မှာ လူထုသတင်းစာ စတင်ထုတ်ဝေတဲ့အခါ အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ကာ 'ဖခင်အောင်နိုင်' ကလောင်ခွဲနဲ့ 'နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးခန်း' ပင်တိုင်ဆောင်းပါးကို ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ မေလမှာ လူထုဂျာနယ်ကို ရပ်နားခဲ့သည်။

၁၉၄၇ မှာ လူထုဦးလှနဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဦးဆောင်နေတဲ့ ဖဆပလအဖွဲ့ရဲ့ အာဘော်နဲ့ ထပ်တူရေးသားတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၄၉ မှာ လူထုသတင်းစာနဲ့ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်စက်များ တည်ရှိရာ အဆောက်အဦကို စစ်တပ်က ဒိုင်းနမိုင်းနဲ့ ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ ၁၉၄၉ ဧပြီ ၂၄ ရက်နေ့မှာ လူထုသတင်းစာ ပိတ်ပင်ခံရသည်။ ခင်ပွန်းသည် လူထုဦးလှ၊ သားညီပုလေး(ကိုငြိမ်းချမ်း)တို့နဲ့အတူ ထိန်းသိမ်းခံရသည်။

၁၉၅၀ နိုဝင်ဘာ ၁ ရက်နေ့မှာ ပိတ်ထားတဲ့ လူထုသတင်းစာကို ပြန်လည်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဩဂုတ် ၁ ရက်နေ့မှာ လူထုဂျာနယ်ကို ပြန်လည်ထုတ်ဝေ ခဲ့သည်။ လူထုဂျာနယ်နှင့် လူထုသတင်းစာကို တွဲ၍ ပြန်လည်ထုတ်ဝေခဲ့ချိန်မှစ၍ ခင်ပွန်းနှင့်အတူ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်လုပ်ငန်းများကို ဖောက်ချလုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး လူထုဒေါ်အမာဟူ၍ အမည်တွင်လာခဲ့သည်။

၁၉၅၃ ဇွန် ၆ ရက်တွင် ကမ္ဘာ့ဒီမိုကရက်တစ် အမျိုးသမီးညီလာခံ (ကိုပင်ဟေဂင်)၊ ၁၅ ရက်မှာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ(ဟန်ဂေရီ။ ဘူဒါပက်)၊ ဇူလိုင် ၂၅ ရက်မှာ ဒုတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့လူငယ်နဲ့ကျောင်းသားပွဲတော် (ရှမေး နီးယား။ ဘူခါရက်စ်)တို့ကို တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၁၉၅၃ မှာ လူထုဦးလှ ပုဒ်မ ၅ နဲ့ အဖမ်းခံရသဖြင့် လူထုသတင်းစာ ခေါင်းကြီးတွေကို တာဝန်ခံရေးသားခဲ့သည်။

၁၉၅၉ မတ် ၁၂ ရက်မှာ လူထုသတင်းစာ ချိတ်ပိတ်ခံရသည်။

၁၉၆၀ မေ ၁၀ ရက်မှာ လူထုသတင်းစာ ပြန်လည်ထွက်ရှိခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၃ ရက် အေရိုဖလုတ်လေကြောင်းဖွင့်ပွဲသို့ သတင်းစာ ဆရာကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဖိတ်ကြားခံရသဖြင့် မော်စကိုသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အပြန်တွင် အရှေ့ဂျာမဏီ၊ ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယားနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ များကို လည်ပတ်ခဲ့သည်။ ဒီဥရောပခရီးစဉ်တွေကို 'ဆိုရှယ်လစ်တိုင်းပြည်များသို့' အမည်ဖြင့် စာအုပ်ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၁၉၆၄ တွင် 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာရှင်များ' စာအုပ်ဖြင့် စာပေဗိမာန် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာဆိုင်ရာစာပေ ပထမဆုကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၆၇ ဇူလိုင် ၇ ရက်မှာ လူထုသတင်းစာ ရပ်စဲခံရသည်။

၁၉၇၀ မတ်လ ၃ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပတဲ့ မန္တလေးကွန်သာယာ စာတမ်းဖတ်ပွဲမှာ 'ဗမာ့ဇာန်ကျီလုပ်ငန်း' စာတမ်းကို ဖတ်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ မန္တလေးမွေ့ဗိမာန်မှာ 'ကနေ့ဗမာသဘင်' စာတမ်းကို ဖတ်ကြားခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ဩဂုတ် ၁၉ ရက်နေ့ ဟံသာဝတီသတင်းစာ 'စနေစာပေဝိုင်း' စာတမ်း ဖတ်ပွဲတွင် 'အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေ' စာတမ်း ဖတ်ကြားတင်သွင်းခဲ့သည်။

၁၉၇၈ ဩဂုတ် ၂၀ ရက်နေ့မှာ ခင်ပွန်းသည် လူထုဦးလှ၊ သားညီပုလေး (ကိုငြိမ်းချမ်း)တို့နဲ့အတူ ထိန်းသိမ်းခံရသည်။ အထိန်းသိမ်းခံရသည်မှာ ၁ နှစ်၊ ၁ လ၊ ၁ ရက်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၉ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့မှာမှ ပြန်လည် လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။

၁၉၈၂ ဩဂုတ်လ ၇ ရက်နေ့၌ ခင်ပွန်းသည် လူထုဦးလှကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

၁၉၈၄ မတ် ၄ မှာ လောင်ကျွမ်းတဲ့ မန္တလေးမီးကြီးမှာ ကြီးပွားရေးစာအုပ် တိုက်၊ ပုံနှိပ်တိုက်၊ စက္ကူသိုလှောင်ရုံတွေ မီးလောင်ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ နိုဝင်ဘာ

၂၉၊ အသက် ၇၀ ပြည့်မွေးနေ့ကစပြီး အမရပူရတောင်လေးလုံးကျောင်းမှာ မွေးနေ့ပွဲ နှစ်စဉ်ကျင်းပသည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ်အတွင်း ရန်ပုံသစ်မဂ္ဂဇင်း၌ ဇမ္ဗူဒီပါအောင်ထွန်း ကလောင် အမည်ခွဲဖြင့် နိုင်ငံတကာဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့သည်။

၁၉၉၅ မန္တလေးမြို့၊ ဗဟိုအမျိုးသားကျောင်း ကျောင်းသားဟောင်းများ ဦးစီး ထုတ်ဝေတဲ့ ၇၅ ကြိမ်မြောက် အမျိုးသားနေ့ စိန်ရတုအထိမ်းအမှတ်မဂ္ဂဇင်း တာဝန်ခံအယ်ဒီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

နဒီမြန်မာဦးအောင်ခိုင်၊ ဒေါ်ညြိမိ မိသားစုမှ နာရေးယာဉ်တစ်စီး လှူဒါန်းပြီး တောင်စလင်းဆရာတော်ဦးတိက္ခက ကျောင်းဝင်းအတွင်း ပေနှစ်ရာ ပတ်လည်မြေကွက်ကို အသုံးပြုခွင့်ပေးသဖြင့် ၁၉၉၈ မေ ၇ ရက်နေ့မှာ ဖြူစင်ရဲ လူမှုကူညီရေးအသင်းကို မန္တလေးတွင် စတင်ဦးဆောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းအသင်း တွင် နာယကအဖြစ် တာဝန်ယူသည်။ နာရေးကူညီမှုအပိုင်းမှာ အသားကျလာသည့် အခါ ကျန်းမာရေးကူညီမှုများကို ၂၀၀၀ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့မှစပြီး ကူညီ ပေးခဲ့သည်။

ထင်ရှားသော စာအုပ်များမှာ မြန်မာပြည်တွင် စစ်ဆေးခဲ့သော အမှု အခင်းများ(၁၉၃၈)၊ စန္ဒမာလာ(၁၉၄၀)၊ ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ (၁၉၆၄)၊ ဘဝချင်း မတူသည့်တရုတ်ပြည်(၁၉၆၆)၊ အောင်မလ ဖိုးစိန်၊ စိန်ကတုံး (၁၉၆၇)၊ ရွှေရိုး ဦးဘကလေး(၁၉၆၉)၊ ရွှေမန်းတင်မောင်(၁၉၇၀)၊ အငြိမ့်(၁၉၇၃)၊ ရွှေဒေါင်းတောင်ဆောင်းပါးများ(၁၉၇၅)၊ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း(၁၉၇၆)၊ အာဖရိကဝတ္ထုတိုများ(၁၉၈၉)၊ မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ(၁၉၉၁)၊ ထိုင်းဝတ္ထုတို များ(၁၉၉၂)၊ ထိုင်းဝတ္ထုတိုများ ၂(၁၉၉၃)၊ ရတနာပုံမန္တလေး ကျမတို့မန္တလေး (၁၉၉၃)၊ သာသနာ့တန်ဆောင်ဆရာတော်ကြီးများ(၁၉၉၄)၊ ကျမတို့ယယ်ယယ်က (၁၉၉၄)၊ အမေ့ရေးစကား(၁၉၉၇)တို့ဖြစ်ကြသည်။

နိုင်ငံရေးကြောင့် မိသားစုတစ်ခုလုံး သေကွဲရော ရှင်ကွဲပါ အကွဲကွဲ အပြားပြား ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း လောကဓံအထုအထောင်းကို ကြံ့ကြံ့ခံကာ နောက်ဆုံးအချိန်အထိ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးအရ ပြည်သူလူထုဘက်က ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်ခဲ့သူ လူထုချစ်တဲ့ စာရေးဆရာမကြီးတဦးဖြစ်သည်။

ဘဝနိဂုံး

လူထုဒေါ်အမာ (၉၂) နှစ်သည် ၂၀၀၈ ခု ဧပြီလ ၇ ရက် မနက် ၈ နာရီ ၃၇ မိနစ်တွင် မန္တလေးဆေးရုံကြီး၌ နှလုံးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ကွယ်လွန်ချိန်တွင် သားသမီး ၄ ဦးဖြစ်သော ဒေါက်တာသန်းရင်မာ၊ ရဲဘော် ဖိုးသံချောင်း၊ ဒေါ်တင်ဝင်း၊ ဦးငြိမ်းချမ်း(ခေါ်)ညီပုလေး(စာရေးဆရာ)တို့ ကျန်ရစ် သည်။ ရုပ်အလောင်းကို သမီးအကြီးမြမဥ္ဇူအိမ်တွင် ထားရှိပြီး ရှာပနအခမ်းအနား ကို နံနက် (၁၀) နာရီတွင် ကြာနီကန်သုသာန်တွင် မီးသဂြိုလ်၍ အရိုးပြာကို ဧရာဝတီမြစ်လယ်ခေါင်မှာ မျှောခဲ့သည်။

လူထုဒေါ်အမာ သေဆုံးပြီးနောက် သူ့အား အမှတ်တရဂုဏ်ပြုသည့် အနေဖြင့် ပေမြို့၊ အိမ်တော်လမ်း၌ အမှတ်တရကျောက်စာတိုင်ကို စိုက်ထူထားသည်။

(၂၀ ရာစု မြန်မာစာရေးဆရာများနှင့် စာစုစာရင်းမှ ကူးယူဖော်ပြသည်။)

◆ ◆ ◆